

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

31. Solvitur alius locus ex libro primo quaestione secunda ad Simplicianum, ubi similiter hallucinati sunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT XXXI.

Solvitur alius locus ex libro primo quæstione secunda ad Simplicianum, ubi similiter hallucinati sunt.

ALIVS locus à multis profertur solet ex libro 1. quæstione secunda ad Simplicianum, ubi sic loquitur Augustinus: *Aliter Deus præstat ut ve-*

luntas, aliter præstat quod volumus. Ut velimus enim & sum esse voluit & nostrum, suam vocando, nostrum sequendo. Quod autem volumus, solus præstat, id est, posse bene agere, & semper beate vivere. Ex quo colligunt dari quendam gratiam sufficientem cui voluntas resistere possit, ita videlicet ut quemadmodum loquitur Suarez, mentem excitet, semper tamen consensus voluntatis nobis committatur, eo modo quo hoc ipsi explicare solent. Nam est quidem certum consensum voluntatis homini committi, sed non ita sicut ipsi putant, ut voluntas quodammodo sua libertate gratiæ, sed potius ut gratia, sua efficaciam voluntati dominetur. Hunc ergo locum

asserunt Suarez, Bellarminus, Lessius. Respondeo & istum locum ab Augustino pro suo errore, quo ante Episcopatum tenebatur disputando profertur, & postea in eodem loco refutari. Quod ut perspicue cerni queat, observandum est, Augustinum ante Episcopatum existimasse fidem seu primam bonam voluntatem, quæ ab initio fidei incipit, sic tribuisse libero arbitrio, ut tamen vocationem Dei præcedere fateatur: quæ posita non existimabat fidem à Deo peculiari benevolentia inspirari, sed eam à libera voluntate pendere ut crederet, quisquis vellet. Post conceptam tamen fidem fatebatur hominem non posse ulterius progredi quantumcumque progredi vellet, sed id quod vellet, hoc est, potestatem bene operandi seu opera bona, divinitus ei esse tribuenda. Ideoque putabat electionem ex fide fieri, ita ut volenti credenti que gratiam operandi Deus infunderet. Tradit hanc doctrinam clarissimis verbis in libro expositionis quarundam propositionum ex epist. ad Rom. num. 60. 61. & 62. quam arripuerunt libentissimè Massilienses, ut Hilarius in litteris ad Augustinum datis, & Augustinus ipse rescribens retractansq; restatur.

Cum ergo in isto libro ad Simplicianum Augustinus primum ex illo errore respiceret, semetipsum ex professo refellendum suscipit. Quod ut præstaret solidissimè, primo Catholicam doctrinam, quam Deo, ut proficitur, revelante hauserat perspicue tradit: Noverit enim (Deum) sibi præstasse ut crederet qui miseretur inspirando fidem, cuius miseratus est ut adbe infidelis vocationem in pervires. Iam enim discernitur fidelis ab impro. Quid enim habes quod non accepisti, quid gloriari quasi non accepisti? Hoc itaque iacto fundamento, incipit ulterius disputare, undè nal-

atur, quod alicui illa desit Dei misericordia qua velit & credat. An ex humana voluntate, quæ nolit credere, an aliunde? Objicit igitur: Rectè quidem hoc, nempe quod tradiderat, homini fidem à Deo miserante inspirari, sed cur hæc misericordia subtrahita est ab Esau, ut non sic vocaretur, ut & vocato inspiraretur fides, & credens misericors ferat (Esau) ut bene operaretur? Et querit primò, an hoc oriatur ex humana voluntate: An forte quia noluit? Refellit hoc ex Apostoli verbis: Si ergo Iacob ideo credidit quia voluit, non ei Deus donavit fidem, sed eam sibi ipse volendo præstavit, & habuit aliquid quod non accepit.

Adversus istam veracem refutationem objicit solutionem Semi-pelagianam, quam ipse hætenus tenebat, nempe, quod quamvis nemo nisi volendo credat, præcedere tamen debere vocationem Dei, ratione cuius illa voluntas est donum Dei, quam vocationem alius sua libertate contemnat: An, inquit, quia nemo potest credere nisi velit, nemo velle nisi vocetur, nemo autem sibi potest præstare ut vocetur, vocando Deus præstat & fidem? Quia sine vocatione non potest quisquam credere, quamvis nullus credat invitus. Nemo itaque credit non vocatus, sed non omnes crediti vocatus &c. volentes autem sine dubio crediderunt. Hoc est ipsissimum, quod se Augustinus ante Episcopatum tenuisse tradit, quando dicit: Neque enim putabam fidem Dei gratia præveniri, ut per illam nobis daretur, quod posceremus utiliter: nisi quia credere non possemus, si non præcederet præconium veritatis, hoc est, vocatione, ut hic vocat: Ut autem prædicato nobis Evangelio consentiremus, nostrum esse proprium & nobis ex nobis esse arbitraber. Hoc est, esse volentis, seu propriæ voluntatis. Undè in epist. ad Rom. ubi istum errorem ex professo docuit, illæ phrasæ ejus erant familiares: Nostrum est credere & velle: Neque velle possumus nisi vocemur, & huiusmodi. Quibus tunc significabat Deo tribui voluntatem credendi, ratione impertitæ misericorditer vocationis: sed illa semel data, esse propriæ voluntatis, seu esse volentis, quod credamus, Dei verò gratiæ quod credentibus facultas bene operandi tribuatur.

Adversus hanc igitur Semi-pelagianam imaginationem statim objicit suo nomine Aug. Quid est ergo quod sequitur (in Epist. ad Rom. cuius partem susceperat exponendam) Igitur non volentis neq; currentis, sed miseratus est Deus. Nam ista Scripturæ significari videtur, post vocationem non oriri discrimen ex humana voluntate, sed ex misericordia Dei. Huic objectioni responderet iterum ex adversantium persona, longè aliam interpretationem illorum verborum suggerendo quàm præ se ferant; nempe non significari quod non sit volentis, seu quod non pendat ex solâ hu-

manā voluntate, ut post vocationem Dei credat, verum non esse volentis ut adipiscatur rem illam quam credendo adipisci cupit, sed hoc esse solum misericordiae Dei. Audi verba respondentis ad istam Scripturam ex adversarij persona: *An quia nec velle possumus, nisi vocati, & nihil valet velle nostrum, nisi ut perficiamus adiuvet Deus?* Hoc est, ut per charitatem bene operemur. Quibus paucis verbis continetur ipsissimus error Massiliensium qui & Augustini olim fuit. Sentiebant enim nos quidem, quamvis non absque vocatione Dei, credere & velle posse iustitiam, non tamen perficere. Hoc est, quod etiam dicere solebant, gratiam Dei non ad inchoandum per fidem, sed ad perficiendum esse necessariam. Hunc igitur sensum uberius consequenter explicat ipsissimis illis verbis, quae nobis in initio praesentis capituli obiecta sunt: *Opus est ergo velle & currere. Non enim frustra diceretur. Et in terra pax hominibus bonae voluntatis. Et sic currite ut comprehendatis. Non tamen volentis neque currentis, sed misericordis est Dei, ut quod volumus, id est, rem quam volumus, seu poeitatē bene vivendi, adipiscamur, & quo volumus perveniamus. Noluit ergo Esau, & non cucurrit: sed & si voluisset & cucurrisset, Dei adiutorio pervenisset, qui ei etiam velle & currere, non voluntatis inspiratione, sed vocando praestaret, nisi vocatione contempta reprobus fieret. Alio enim Deus praestat ut velimus, aliter praestat quod voluerimus, hoc est, rem quam volendo appetiverimus. Ut velimus enim, & suum esse voluit & nostrum: suum vocando, nostrum sequendo. Quod autem voluerimus, hoc est, rem volitam seu desideratam, solus praestat. Quid est autem res illa volita? Id est, inquit, posse bene agere, & semper beatē vivere. In quibus verbis manifeste, non aliter istud (ut velimus) vult esse Dei, nisi vocando, hoc est, ut supra exposuimus, nisi quia praecedere praconium veritatis: quo procedente, nostrum, seu nostrae voluntatis esse vocantem sequi. Sed quod volumus, seu ipsum posse bene agere & bene vivere, & ad beatitudinem pervenire, quod volendo cupimus adipisci, à solo Deo per gratiam esse praestandum. Non quasi sine nostra voluntate hoc effici posse sentirent: hoc enim absurdissimum, & ab eorum mente remotissimum; sed quia bonas operationes, seu potestatem bene agendi, non autem potestatem volendi & credendi, per veram gratiam homini dandam arbitrabantur. Namque dilectionem Dei & operam bonam tam Augustinus cum erraret, quam Semipelagiani libentissimè ascribebant Deo, fidem voluntatemque nullo modo, nisi quatenus hominem vocando praevirent. Nam hinc illud in opere quod errando se scripsisse profitetur: *Quod ergo credimus, nostrum est, quod autem bonum operamur, illius est qui creditibus in se dat Spiritus. Et mox adjungit: Est autem gratia, ut vocatio peccatoris prorogetur, cum eius merita nulla, nisi ad damnationem praecesserint. Quod si vocatus vocantem secutus fuerit, quod est iam in libero arbitrio, merebitur & Spiritus sanctum per quem bona**

In lib. de prof. quatuordecim prop. in epist. ad Romanos. n. 60.

possit operari. Et rursus cum Dei vocantis misericordiam praecedere debere docuisset, ut homo velle possit & credere, sic subnequit: *Non ergo eligit Deus bene operantes, sed credentes potius, ut ipse illos faciat bene operari. Nostrum enim est credere & velle, illius autem dare volentibus & credentibus facultatem bene operandi. Quibus locis idem omnino significatur, quod in illo loco qui nobis obijcitur, nempe, quod ut velimus & credamus, Deus & suum esse voluit & nostrum: suum vocando, nostrum sequendo, id autem quod voluerimus, hoc est, ipsum posse bene agere, & semper beatē vivere, quod credendo assequi cupimus, solus nobis praestet Deus. Hoc autem ex erroneo se dixisse sensu aperitissimè in retractationibus profitetur, quando postquam admissa Dei vocatione dixerat: *Quod ergo credimus, vocanti Deo, nostrum est: quod autem bonum operamur, illius est, qui credentibus in se dat Spiritum sanctum, per quem facultas bene operandi conferatur, statim corrigendo subiungit: Hoc profectò non dicerem si iam scirem fidem inter Dei munera reperiri, quae dantur in eodem Spiritu.**

Quapropter etiam in ipso eodem ad Simplicianum loco, noluit nos celare perspicacissimus Doctor, se ex errantium sensu ista respondisse. Nam illa statim aggressus verba, non volentis neque currentis sed misericordis est Dei, quorum perverfam interpretationē responsio praedicta continebat, palam ostendit non ita explicari posse, ut solum id quod volumus, seu ipsum bene agere beatēque vivere, Dei misericordiae tribuatur, quia voluntas hominis sola non sufficit, sed ita potius ut etiam ipsum velle tribuatur miserenti Deo, qui hoc in nobis ipsis operatur: illa etiam verba, inquit, si diligenter attendas, Igitur non est volentis neque currentis, sed misericordis est Dei; non hoc Apostolus propterea tantum dixisse videbitur, quod adiutorio Dei ad id quod volumus, perveniamus, sed etiam ex illa intentione, quae & alio loco dicit, *Contimore & tremore vestram ipsorum salutem operamini. Deus enim est, qui operatur in vobis & velle & operari pro bona voluntate. Vbi satis ostendit etiam ipsam bonam voluntatem in nobis operante Deo fieri.* Non solā videlicet vocatione seu praconio veritatis praecedente, cui assentiendo vel dissentiendo homo velit aut nolit, sed per interiorē gratiam, quae facit ut velit. Nam si propterea solum dictum est, non volentis neque currentis, sed misericordis est Dei; quia voluntas hominis sola non sufficit, ut iuste recteque vivamus, nisi adiuvemur misericordia Dei, praestante videlicet, ut bene possimus operari, seu ut perfectionem ejus quod post vocationem volendo inchoavimus, bene agendo consequamur, potest & hoc modo dici: Igitur non misericordis est Deus, sed volentis est hominis, quia misericordiam Dei sola non sufficit, nisi consensus nostra voluntatis addatur, nempe credendo praecedenti vocationi Dei: At illud manifestum est, frustra nos velle, nisi Deus miseretur. Illud autem nescio quomodo dicatur, frustra Deum misereri, nisi nos velimus. Si enim Deus miseretur, ergo iam volumus. Ad eandem quippe misericordiam pertinet ut velimus. Deus est enim

est enim qui operatur in nobis & velle & operari &c. Quibus verbis & consequentibus plenissime docet etiam ipsum velle, quod illa superior responsio errando homini, sola vocatione procedente arrogaverat, Deo miserenti & operanti, non tantum vocanti ascribendum esse: ac proinde non esse sic partendum cum Deo velle & operari, ut dicamus velle esse Dei & nostrum, Dei vocando, nostrum sequendo; id verò quod volumus, hoc est, ipsum bene agere esse solius Dei: sed potius sicut hoc ex professo explicat: *Vtrumque & velle & bene agere, nostrum est, propter arbitrium voluntatis, & utrumque tamen datum est per Spiritum fidei & charitatis.* Quis enim dubitet & velle & operari nostrum esse, cum sit impossibile velle aut bene operari nisi arbitrio voluntatis? Sed & operari &

ipsum velle Deus in ipsa voluntate operatur, non si homo velit, & consentiat, & operetur (*quoniam non potest effectus misericordie Dei esse in hominis potestate, at frustra ille miseretur si homo nolit*) sed ita ut sine dubio homo velit & consentiat & operetur. Et hæc sufficiunt, ut perspicue lector intelligat, quantam absurditate, & veritatis indagandæ tradendæque præiudicio, & gratiæ perdendæ periculo, huiusmodi loca quibus errores gratiæ capitaliter perniciosi ab Augustino refelluntur, ad gratiam Neotericorum explicandam asserendamque rapiuntur. Quid enim Lector sobrius, & in Augustino versatus suspicari aliud potest, quam à viris, licet bonis, imprudentibus & nescientibus, eorum sibi doctrinam tradi quorum principia tantopere verbaque placuerunt?

CAPVT XXXII.

Solvitur difficultas de vocatione congrua, ex eadem quaestione secunda ad Simplicianum.

ALIVS est in eadem quaestione secunda Augustini locus, ubi sapius mentionem facit congruæ vocationis: *Igitur non volentis neque currentis sed miserentis est Dei, qui eo modo vocavit, quo aptum erat ei, qui secuti sunt vocationem: Et paulo post: Si vellet etiam ipsorum misereri, posset ita vocare, quo modo illis aptum esset, ut & moverentur, & intelligerent & sequerentur. Et iterum inferius: Illi enim electi, qui congruenter vocati: illi autem qui non congruebant, neque contentabantur vocationi, non electi, quia non secuti quamvis vocati.* Et infra: *Quia etsi multos vocet, eorum tamen miseretur, quos ita vocat, quomodo eis vocari aptum est ut sequantur.* Et paucis interpositis: *Cuius miseretur, sic eum vocat, quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respiciat.* Et cum ejus rei multa exempla protulisset, tandem concludit generaliter. *Cum ergo alius sic, alius autem sic moveatur ad fidem, eademque res aliis modo dicta moveat, alio modo dicta non moveat, aliumque moveat, alium non moveat, quis audeat dicere defuisse Deo modum vocandi, quo etiam Esau ad eam fidem mentem applicaret, voluntatemque coniungeret, in qua Jacob iustificatus est?* Et libro de dono perseverantiæ: *Ex quo apparet habere quosdam in ipso ingenio divinum naturaliter minus intelligentia, quo moveantur ad fidem, si CONGRUA SVIS MENTIBVS vel audiant verba, vel signa conspiciant. Quæ congruitas etiam illis libris de Spiritu & littera indicari videtur: Cur illi ita suadeatur ut persuadeatur, illi autem non ita, duo sola occurrunt interm quæ respondere mihi placeat &c.* Ex quibus locis collegerunt Scholastici quidam gratiã suam congruam, quæ videlicet tali tempore & loco datur, quo per scientiam conditionatam prævidetur Deo voluntatem hominis ei consenti, sensum præbituram: quamvis pro sua natu-

rali indifferentia ad agendum & non agendum, possit ei non consentire, & aliquando alia voluntas eodem modo affecta non consentiat. Nam per istam Dei præscientiam conditionatam dicunt se omni Angustia & perplexitate liberari, in declaranda videlicet libertate voluntatis. Ex quo fit etiam, ut alii simpliciter efficacem gratiam esse dicant eam, cum qua voluntas operatur, ita ut ab effectu efficax dicatur.

Responderunt nonnulli hoc argumento territi Augustinum hoc libro disputare potius quam resolvere, ventilare quaestionem quam definire. Sed quamvis revera sanctus Augustinus in hoc libro veritatem investigando, multum in utramque partem disputer, tantam quidem contentione ut fatiget intentionem lectoris, & nisi vigilantiter attendat proclivis admodum sit lapsus quo disputatio pro resolutione capiatur, satis tamen perspicue videntur allegata loca mentem resolventis ac docentis exprimere. Quare alii dicunt Augustinum eo libro disputare potius quam planè, plenèque gratiæ Christi vim, naturamque explicare. Sed quamvis verum sit, uberius eum contra Pelagianos de natura gratiæ disputasse, utpote qui se fateatur proficenter Deo miserante scripsisse, non tamen a perfectione capisse; nihil tamen omnino, quod sciam, ex ista quaestione retractavit; ac proinde quicquid in ea de gratia Christi docuit, verum esse cõfessus est.

Respondeo igitur, quicquid obiectum est ex illa quaestione de vocationis divinæ congruitate, nos admittere, sed nihil eorum inde cõsequi pro stabilienda tali gratiæ congruitate, vel voluntatis indifferentia, qualem ipsi præscientiæ conditionatæ beneficio statuunt, idque propter duas causas.

K 3 Prima

